

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА
ТА УПРАВЛІННЯ**

Циклова комісія Зелене будівництво і садово-паркове господарство

Відділення Технологічне

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

29 08 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З
ДЕКОРАТИВНОЇ ДЕНДРОЛОГІЇ**

Галузь знань 20 Аграрні науки

Спеціальність 206 Садово-паркове господарство

Освітньо-професійна програма «Зелене будівництво і садово-паркове господарство»

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Робоча програма навчальної практики з декоративної дендрології для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню **фаховий молодший бакалавр**

Галузь знань **20 Аграрні науки та продовольство**

Спеціальність **206 Садово-паркове господарство**

Освітньо-професійна програма **Зелене будівництво і садово-паркове господарство**

Робочу програму навчальної практики з декоративної дендрології уклали:
Мосолова Світлана Василівна, викладач вищої категорії

Робочу програму навчальної практики з декоративної дендрології:

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії **«Зелене будівництво і садово-паркове господарство»**

Протокол № 2 від « 27 » серпня 2025 року
Голова циклової комісії   **Галина ЯВОН**

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми **Світлана МОСОЛОВА**
«27» серпня 2025 року

Розглянуто

Методист коледжу **Ірина ТИМОШЕНКО**
«27» серпня 2025 року

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2025 року
Голова методичної ради **Тетяна КОСА**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Назва навчальної дисципліни	Навчальна практика з декоративної дендрології
Статус	обов'язкова компонента освітньо-професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/годин	3,0 / 90
Індивідуальне завдання (курсний проект, курсова робота)	звіт з практики
Форма контролю	диференційований залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика проводиться після закінчення теоретичного курсу по даній дисципліні згідно з діючими навчальними планами, положеннями про проведення практики.

Метою проведення навчальної практики є професійна підготовка фахівців з питань визначення деревних рослин за їхніми морфологічними ознаками, використання їх на об'єктах озеленення.

Завдання навчальної дендрологічної практики - у процесі проходження практики студенти повинні здобути практичні навички з визначення деревних рослин в облистяному та необлистяному станах, розрізняти їх фенологічні фази у відповідності до виду деревної рослини, ознайомитись з використанням на об'єктах озеленення, реконструкції та реставрації.

Процес проведення практики спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК2. Здатність проводити інвентаризацію зелених насаджень та підбирати асортимент рослин для різних ґрунтово-кліматичних зон України.

СК3. Здатність застосовувати інженерно-технічне обладнання на об'єктах садово-паркового господарства.

СК4. Здатність проєктувати, створювати та експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства.

СК7. Здатність вирощувати та розмножувати садивний матеріал декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

СК8. Здатність визначати бур'яни, шкідники, хвороби декоративних рослин та підбирати засоби боротьби з ними.

СК12. Здатність підтримувати в належному стані об'єкти садово-паркового господарства

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються **програмні результати навчання відповідно до ОПП:**

РН1. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері садово-паркового господарства.

РН3. Спілкуватися іноземною мовою усно і письмово на рівні, достатньому для обговорення професійних питань, пошуку необхідної інформації з питань садово-паркового господарства.

РН6. Застосовувати сучасні технології та необхідне обладнання, інструменти для виконання завдань виробничого процесу.

РН7. Організувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних рослин відкритого і закритого ґрунту.

РН11. Дотримуватись вимог охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки у професійній діяльності та в процесі навчання.

РН12. Вибирати асортимент рослин для різних об'єктів озеленення, враховуючи природно-кліматичні зони України.

РН13. Розробляти систему заходів захисту декоративних культур на об'єктах садово-паркового господарства з урахуванням збереження довкілля.

РН15. Застосовувати знання видів, законів, прийомів і засобів побудови композицій, впливу кольору, форми, глибини простору для моделювання ландшафтів.

PH16. Застосовувати практичні навички з озеленення об'єктів різного функціонального призначення.

PH17. Застосовувати знання і вміння під час догляду за зеленими насадженнями в умовах комплексної зеленої зони населених місць.

PH19. Створювати флористичні композиції у різних стильових напрямках, володіти основними принципами складання флористичних композицій.

Очікувані результати проведення практики:

- володіти основними знаннями по особливостям будови деревних рослин; застосовувати базові знання про доборі асортименту на об'єктах озеленення
- проектувати та організовувати заходи та роботи із доббором асортименту; організовувати та проводити фенологічні спостереження за деревними рослинами;
- використовувати на практиці знання по організації території дендрарію
- володіти знаннями про деревні рослини відповідно до їх природних ареалів
- використовувати на практиці знання по класифікації деревних рослин при створенні деревних груп та масивів; вміти правильно підібрати асортимент деревних рослин при створенні композицій, враховуючи їх особливості росту та декоративність
- використовувати на практиці знання по класифікації деревних насаджень для створення садово-паркових композицій
- проводити заходи боротьби з хворобами та шкідниками деревних рослин

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1 день - Приїзд на місце практики, інструктаж по техніці безпеки при проходженні практики, видача завдання по практиці

2 день – Збір фондових матеріалів щодо території досліджень (кліматичні умови, рельєф, ґрунотвірні породи, антропогенний вплив)

3 день - Ознайомлення з дендрофлорою міста Київ та Київської області (декоративні форми хвойних і листяних порід; екологічні фактори та екологія деревних рослин)

4 день – Визначення рослин, опис рослинних параметрів (заповнення польового щоденника)

5 день - Фенологічні спостереження за деревними породами, визначення фенологічних фаз рослин (заповнення журналу фенологічних спостережень)

6 день – Дендрологічне обстеження (інвентарізація насаджень)

7 день – Засвоєння практичних навичок з визначення типу насадження, фотогербарій (фотографування видів)

8 день – Оформлення фотогербарію

9 день – Оформлення матеріалів для звіту (гербарію, щоденника)

10 день - Захист звіту, самостійних навчально-дослідних робіт

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Денна форма навчання

Назви роботи	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації
	Денна форма навчання						
	усього	у тому числі					
		лекц.	практ.	лабор	семін	самоств	
1	2	3	4	5	6	7	8
II рік навчання, IV семестр							
1 день- Приїзд на місце практики, інструктаж по техніці безпеки при проходженні практики, видача завдання по практиці	4	-	2	-	-	2	
2 день- Збір фондових матеріалів щодо території досліджень	10	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
3 день- Ознайомлення з дендрофлорою міста Київ та Київської області	10	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
4 день- Визначення рослин, опис рослинних параметрів	9	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
5 Фенологічні спостереження за деревними породами, визначення фенологічних фаз рослин	9	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739

1	2	3	4	5	6	7	8
6 день- Дендрологічне обстеження	9	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
7 день- Засвоєння практичних навичок з визначення типу насадження, фотогербарій	9	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
8 день- Оформлення фотогербарію	9	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
9 день- Оформлення матеріалів для звіту	9	-	4	-	-	6	Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б.– К.: Львівська політехніка , 2020. – 348 с., іл. https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739
10 день- Захист звіту, самостійних навчально-дослідних робіт.	9	-	2	-	-	4	
Разом	90	-	36	-	-	54	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Дендрологія, як наука. Історія її виникнення.
2. Групи рослин по трофності.
3. Поняття про ареал. Типи ареалів.
5. Предмет, методи і значення дендрології.
6. Вплив температур на життєдіяльність деревних рослин.
7. Декоративні властивості листя. Будова листка.
8. Екологія, як наука. Поняття екологічного фактору.
9. Внутрішньовидова мінливість та її класифікація.
10. Лінійні насадження.
11. Дати визначення зовнішньому середовищу та описати його вплив на деревні рослини.
12. Поняття про біогеоценоз і фітоценоз. Ознаки фітоценозу.
13. Навести приклад різновисокої групи дерев з округлими контрастними формами крони. Схема.
14. Екологічна валентність та екологічна пластичність рослин.
15. Щільність крони.
16. Форма та величина листя у голонасінних.
17. Поняття обмежувачого екологічного фактору.
18. Поняття про вид. Ознаки виду.
19. Навести приклад різновисокої групи дерев з кронами різної форми. Схема.
20. Розподіл тепла на земній поверхні.
21. Життєві форми та величина деревних рослин.
22. Значення дендрології для зеленого будівництва.
23. Вода, як екологічний фактор.
24. Від чого залежить фактура крони. Які типи крон можна виділити за щільністю.
25. Поняття про інтродукцію та акліматизацію рослин.

26. Екологічне значення світла.
27. Сад безперервного цвітіння.
28. Деревні масиви.
29. Групи деревних рослин по відношенню до забруднення повітря шкідливими речовинами.
30. Деревні групи. Класифікація деревних груп.
31. Навести приклад групи різновисоких крупнолисних деревних порід. Схема.
32. Екологічне значення води в житті деревних рослин.
33. Форма та будова листя у покритонасінних.
34. Принципи філогенетичної систематики деревних рослин.
35. Водний, тепловий та повітряний режими ґрунту.
36. Використання покритонасінних деревних рослин в зеленому будівництві.
37. Основні елементи композиції зелених насаджень.
38. Тепловий режим деревних рослин.
39. Позитивний та негативний вплив антропогенних екологічних факторів на деревні рослини.
40. Фенологія, як наука. Фенофази у деревних рослин.
41. Дендрофлора України.
42. Ареальні форми деревних рослин та їхнє господарче значення.
43. Поняття реконструкції зелених насаджень.
44. Середовище утворююча роль деревних рослин.
45. Фізичні властивості ґрунту, їхній вплив на деревні рослини.
46. Навести приклад групи різновисоких хвойних дерев з кронами різної форми. Схема
47. Орографічні екологічні фактори.
48. На основі яких даних ведеться добір та обґрунтування асортименту деревних рослин для проектування об'єкту озеленення.

49. Використання органічних та мінеральних добрив при посадці деревних рослин та їх догляді.
50. Групи рослин по відношенню до тепла.
51. Життєвий цикл дерев'янистих рослин.
52. Навести приклад складної групи хвойних і листяних порід. Схема.
53. Групи рослин по відношенню до світла.
54. Природні зони. Поняття про рослинність.
55. Використання форм дерев'янистих рослин у зеленому будівництві.
56. Взаємозв'язок між деревними рослинами та тваринами.
57. Безреальні форми деревних рослин та їхнє господарче значення.
58. Формоутворююча роль тепла.
59. Екологічне значення вітру. Позитивна та негативна дія вітру на дерев'янисті рослини.
60. Топіарне мистецтво. Навести приклади листяних та хвойних порід придатних для солітерів з формованою кроною.
61. Забарвлення листя у видів та форм деревних рослин.
62. Зв'язок дендрології з іншими галузями науки.
63. Топіарне мистецтво. Навести приклади листяних та хвойних деревних рослин придатних для колючих огорож.
64. Гарно квітучі чагарники в озелененні.
65. Солітери. Типи та використання в зеленому будівництві. Породи придатні для солітерів.
66. Використання голонасінних деревних рослин в озелененні.
67. Величина деревних рослин та декоративні властивості їх крони.
68. Тепло, як екологічний фактор.
69. Навести приклад різновисокої дрібнолистої групи деревних порід. Схема.
70. Зв'язок дендрології з ґрунтознавством

71. Щільність крони.
72. Основні елементи композиції зелених насаджень.
73. Внутрішньовидова мінливість і її класифікація.
74. Поняття про біогеоценоз і фітоценоз.
75. Форма та будова листя у покритонасінних.
76. Тепловий режим деревних рослин
77. Фенологія, як наука.
78. Поняття реконструкції зелених насаджень.
79. Едафічні екологічні фактори.
80. Життєвий цикл дерев'янистих рослин.
81. Поняття про рослинність.
82. Вплив орографічних екологічних факторів на деревні рослини
83. Зв'язок дендрології з ботанікою.
84. Класифікація кліматичних екологічних факторів.
85. Поняття про ареал. Типи ареалів.
86. РН ґрунту, його вплив на деревні рослини.
87. Відношення деревних рослин до води.
88. Групові насадження, їх класифікація.
89. Рядові насадження, їх класифікація.
90. Рослини оліготрофи та еріотрофи.

6. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

У процесі проведення навчальної практики для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких:

- словесний метод (співбесіда)
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод
- робота з навчальною літературою (складання звіту);
- самостійна робота.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- презентації виконаних завдань;
- захист практичних;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1. Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою :

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	<p>Здобувач виявляє повне розуміння матеріалу необхідного при догляді та спостереженні за деревними рослинами; ґрунтовно, повно і послідовно викладає вивчений матеріал; обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно опрацьовані; володіє необхідними технічними термінами. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань.</p>	<p>Здобувач самостійно правильно виконує практичні завдання пов'язані з доглядом за деревними рослинами, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.</p>
«Добре»	<p>Здобувач дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й оцінка «відмінно», але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача; допускає поодинокі недоліки в послідовності викладу теоретичного матеріалу; його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p>	<p>Здобувач самостійно виконує практичні завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно виконати завдання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.</p>
«Задовільно»	<p>Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії,</p>	<p>Здобувач може виконати найпростіші типові завдання за зразком, але викладає матеріал не досить повно і допускає виправлення, помилки у виконанні практичних завдань. Може робити висновки, але не</p>

	допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	розуміє достатньою мірою мету роботи.
«Незадовільно»	Здобувач непослідовно викладає матеріал. Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу.	Здобувач допускає грубі помилки при виконанні практичних завдань; виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу

7.2. Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінки за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
67-74	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Дендрологія. Навчальний посібник / Лукашук Г.Б. – К.: Львівська політехніка, 2020. – 348 с., іл.
2. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина II. Довідник / Кохно М.А., Трофименко Н.М., Пархоменко Л.І. та ін.; за ред. М.А. Кохна та Н.М. Трофименко. – К.: Фітосоціоцентр, 2015. – 716 с., іл.
3. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник / В.Я. Заячук. – Л.: ТЗОВ «Фірма Камула», 2015. – 176с.
4. Заячук В.Я. Дендрологія. Покритонасінні: Навчальний посібник / В.Я. Заячук. – Л.: ТЗОВ «Фірма Камула», 2015. – 408с.
5. Заячук В.Я. Дендрологія: Підручник / В.Я. Заячук. – Л.: Апріорі, 2018. – 656с.
8. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: навчальний посібник / Калініченко О.А. – К.: Вища школа, 2013. – 199 с.

Допоміжні джерела інформації:

1. Декоративна дендрологія. Медицина и биология. Български. И.: Матком, 2015. – 383 с.
2. Кохно М.А. Методичні рекомендації щодо добору дерев та кущів для інтродукції в Україні / Кохно М.А., Кузнецов С.І. – К.: Фітосоціоцентр, 2014. – 48с.
3. Лаптев О.О. Інтродукція та акліматизація рослин з основами озеленення / Лаптев О.О. – К.: Фітосоціоцентр, 2017. – 128с.
4. Пушкар В.В. Порайонний асортимент дерев і кущів України / Пушкар В.В., Кузнецов С.І., Левон Ф.М. – К.: Держбуд України, 2018. – 187с.

Інформаційні ресурси:

1. http://8next.com/botan/5728-botan_802.html
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. <https://ruslo.info/uk/roslini/vichnozeleni-roslini/>
4. <http://sverdport.lg.ua/2020/06/25/nasinn%D1%94vi-roslini-porivnyalna-harakteristika-osoblivostej-rozmnozheniya/>
5. <https://uk.domesticfutures.com/hvoynye-rasteniya-hvoyniki-dlya-dachi-s-foto-i-nazvaniyami-739>
6. <https://landshaft-design.kiev.ua/landshaft-design-photo/category/6-listvennye-rasteniya-catalog-photo.html>

9.ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії